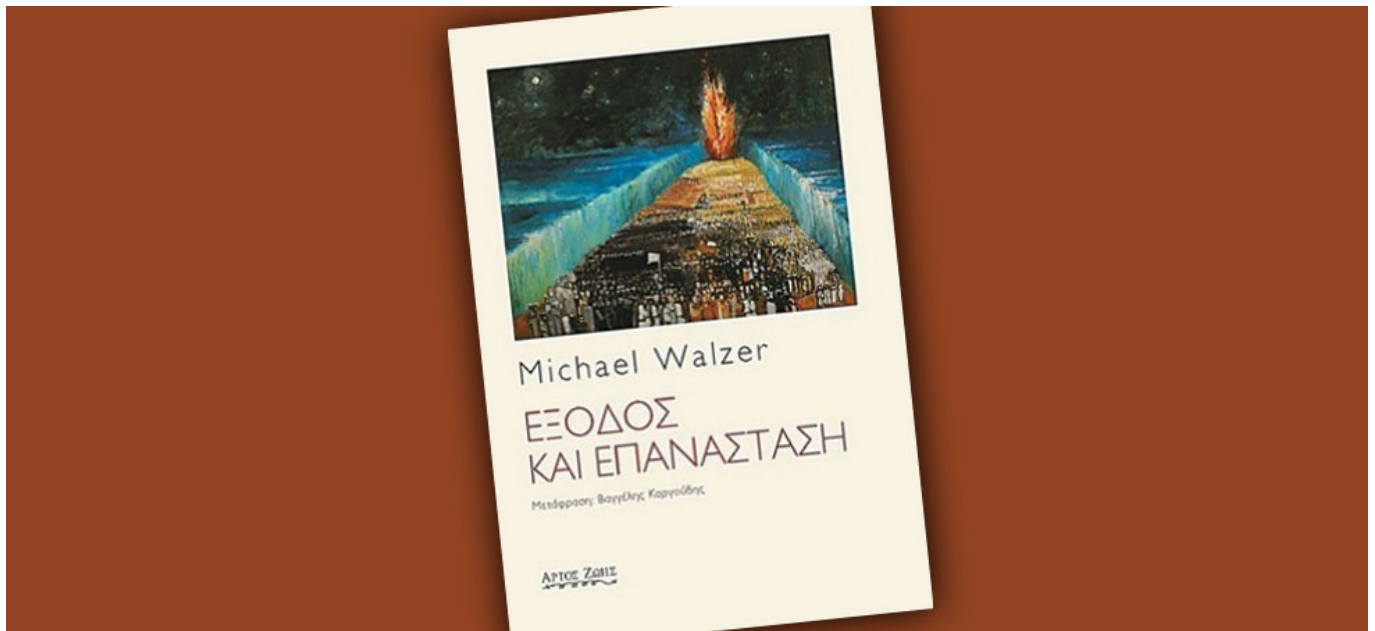

Έξοδος και επανάσταση ... υπό όρους (;) (Έλενα Χατζόγλου-Μπαλτά, Θεολόγος - Δρ Φιλολογίας)

/ [Πεμπτούσια](#)

Image not found or type unknown

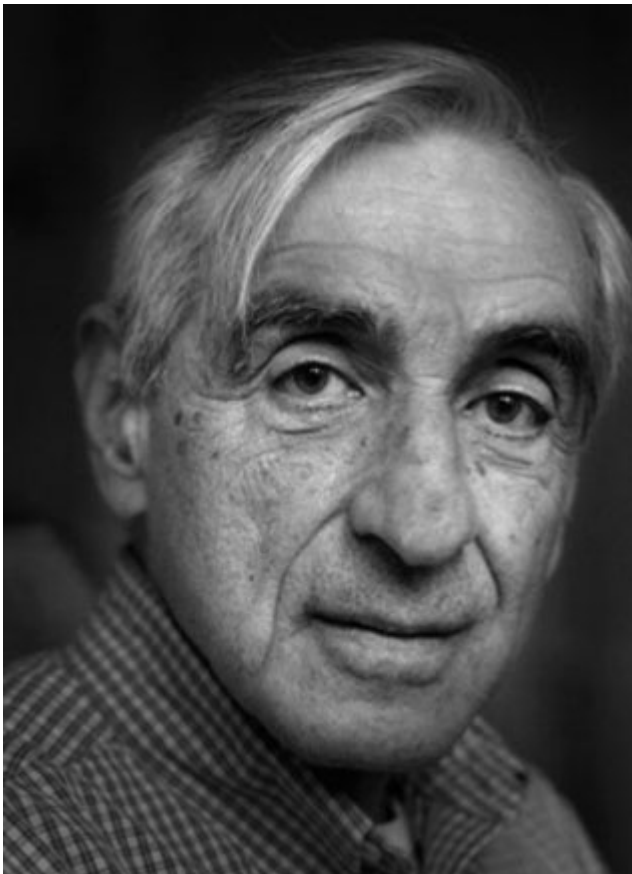
Με αφορμή την κυκλοφορία ενός πολύ ενδιαφέροντος βιβλίου, πολιτικοκοινωνικού περιεχομένου, του Michael Walzer με τίτλο: «Έξοδος και επανάσταση» (εκδ. Άρτος Ζωής, Αθήνα 2015, σελ. 254) μπορούν να οικοδομηθούν σκέψεις επίκαιρες, συναρτώμενες με την «επανάσταση», πραγματική ή φαντασική, την οποία οραματίζονται η ευαγγελίζονται αρκετοί στην Ελλάδα σήμερα.

- Συγγραφέας: Walzer, Michael
- Μεταφραστής: Καργούδης, Βαγγέλης
- Εκδόσεις: Άρτος Ζωής
- Χρονολογία Έκδοσης: Μαΐος 2015
- Σελίδες: 254
- ISBN: 960-8053-47-1
- ISBN-13: 978-960-8053-47-2

Το βιβλίο περιλαμβάνει μία κατ' εξοχήν «πολιτική» ανάγνωση της εξόδου των Ισραηλιτών από την Αίγυπτο και της πορείας τους προς τη Χαναάν, τη γη της

επαγγελίας, καθώς και του ομώνυμου παλαιοδιαθηκικού βιβλίου της «Εξόδου» (όπως και αυτού των «Αριθμών»). Η καταπίεση των Ισραηλιτών στον «οίκο της δουλείας» των Αιγυπτίων αποτελεί ένα αρχετυπικό σύμβολο κάθε μορφής υποδούλωσης, ενώ οι Ισραηλίτες δια της εξόδου τους από την Αίγυπτο συμβολίζουν κάθε λαό που αγωνίζεται για την εθνική του απελευθέρωση.

Η δουλεία τους είχε πολιτικό χαρακτήρα, στον βαθμό που εδραιώθηκε κατά παράνομο τρόπο από τους Αιγυπτίους, αφού δεν επιβλήθηκε σε δούλους που αγοράστηκαν, που υπήρξαν αιχμάλωτοι πολέμου κ.λπ. Μάλιστα πρόκειται για μία άδικη επιβολή, για μία κατάχρηση κυριαρχικής εξουσίας. Η στάση αυτή χαρακτηρίζεται επίσης και από πνευματικό περιεχόμενο, εφόσον συνιστά ύβρη εκ μέρους των Αιγυπτίων λόγω των επί μέρους συνθηκών και της διαδικασίας επιβολής της.

Ωστόσο, το περιεχόμενο του βιβλίου μπορεί κάλλιστα να επικαιροποιηθεί υπό το πρίσμα της εκρηκτικής περιρρέουσας πολιτικοκοινωνικής ατμόσφαιρας στην Ελλάδα σήμερα. Διότι πολύ εύστοχα παρατηρείται σε αυτό ότι το ζητούμενο σε κάθε επανάσταση δεν είναι η ρήξη με ένα καταπιεστικό παρελθόν μόνον, αλλά κυρίως η ανάληψη ευθύνης απέναντι στο παρόν και το μέλλον. Η ευθύνη αυτή μπορεί να έχει ηθικό περιεχόμενο, όπως στην περίπτωση της διαθηκικής δέσμευσης που προτάθηκε από τον Θεό στον λαό του Ισραήλ με διαμεσολαβητή

τον Μωϋσή, μπορεί όμως και να συντελείται με άλλης τάξεως όρους, όπως θα αναλυθεί στη συνέχεια.

Στη σύγχρονη ελληνική πολιτική κονίστρα τα πράγματα δεν αφορούν μόνο την «Έξοδο και επανάσταση» από τις συνθήκες μιας μνημονιακής η χρηματοπιστωτικής ασφυξίας. Το πρόβλημα δεν είναι τόσο απλουστευτικό, πολλώ μάλλον η λύση του. Δεν συνοψίζεται στο ερώτημα: «παραμονή η έξοδος» από συγκεκριμένες συνθήκες· υποταγή η επανάσταση απέναντι σε δυσβάστακτα μέτρα. Μπορεί να συνδέεται με ένα άλλο βασικότερο και πιο καίριο ζήτημα: ευθύνη και δέσμευση για αγώνα «εξόδου» ή ηχηρή αλλά παραπλανητική ανευθυνότητα.

Σαφώς και κάθε νουνεχής άνθρωπος απεύχεται τις συνθήκες επαχθούς δανεισμού, πολιτικής εξάρτησης, τοκογλυφίας κ.λπ. Σαφώς και η έξοδος από αυτές είναι ευκατρία για όλους. Όπως, όμως, σε κάθε έξοδο και επανάσταση -με πρωταρχική αναγωγή σε αυτήν απέναντι στην αιγυπτιακή καταπίεση-, έτσι και εδώ αργά η γρήγορα τίθενται όροι και δεσμεύσεις συλλογικής συμπεριφοράς και ευθύνης.

Όπως μετά την έξοδο από την Αίγυπτο οι Ισραηλίτες με την καθοδήγηση του Μωϋσή δεσμεύθηκαν σε μία σειρά κανόνων ηθικής συμπεριφοράς υπό το σχήμα των γνωστών Δέκα εντολών, έτσι και εδώ ο καθένας ατομικά και το κράτος συλλογικά θα έπρεπε να δεσμευθεί σε μία δεοντολογία πολιτικής (ταυτόχρονα και ηθικής) ευθύνης. Το τι αυτή θα περιλαμβάνει είναι λίγο ως πολύ γνωστό τόσο στους πολιτικούς όσο και στους πολίτες: συνέπεια και φερεγγυότητα στις συναλλαγές μεταξύ τους και με το κράτος, αίσθημα ευθύνης και αλληλεγγύης, σεβασμός στους φυσικούς πόρους, καλύτερη διαχείριση των ανθρώπινων πόρων, μακροπρόθεσμη προοπτική επίλυσης προβλημάτων, σοβαρότητα και υπευθυνότητα εκ μέρους της εξουσίας απέναντι σε κάθε κοινωνική ομάδα και τις ανάγκες της κ.ο.κ.

Ένας «δεκάλογος» ηθικού και πρωτίστως πολιτικού τύπου μπορεί να εκπορεύεται από την ισχύουσα νομοθεσία, κυρίως όμως εκπορεύεται από τη συνείδηση και την πολιτική ευθύνη. Ο άνθρωπος ως «πολιτικόν ον» δεν αυτοπραγματώνεται μόνο μέσα από την εκάστοτε έξοδο η επανάσταση. Την Επανάσταση συνιστά η αλλαγή τρόπου σκέψης, η συντεταγμένη συμπεριφορά που οδηγεί στην ομαλοποίηση και καθιστά την κάθε έξοδο από επαχθείς συνθήκες μία φυσική, αβίαστη διαδικασία, που κατακτάται όχι σπασμωδικά και ανώριμα, αλλά με συναίσθηση και υπευθυνότητα ως αυτονόητο δικαίωμα.

Στο εν λόγω βιβλίο η παραπάνω σκέψη διατυπώνεται πολύ εύγλωττα και είναι διάσπαρτη σε πολλά σημεία. Ενδεικτικώς αναφέρεται ότι «η υπόσχεση (ενν. στους Ισραηλίτες μετά την έξοδο) αποδείχθηκε ότι συνοδευόταν από όρους και

προϋποθέσεις. Η γη δεν θα γινόταν ποτέ όλα όσα θα μπορούσε να είναι, προτού οι νέοι κάτοικοί της γίνουν αυτό που έπρεπε να γίνουν» (σ. 167). Προστίθεται ότι «η απελευθέρωση δεν είναι μία μετακίνηση από τη θέση όπου βρισκόμαστε ως πεπτωκότες προς το μεσσιανικό βασίλειο, αλλά από τη “σκλαβιά, την εκμετάλλευση και την αλλοτρίωση της Αιγύπτου” σε έναν τόπο όπου ο κόσμος θα ζει με ανθρωπινή “αξιοπρέπεια”» (σσ. 239-240) τέλος, επισημαίνεται ότι «ο δρόμος για αυτή τη γη περνάει μέσα από την έρημο. Δεν υπάρχει τρόπος να φτάσουμε από εδώ εκεί παρά μόνον αν ενωθούμε και βαδίσουμε» (σ. 241).

Συνεπώς, θα λέγαμε ότι για την επανάσταση και την έξοδο από ανεπιθύμητες καταστάσεις προϋποτίθεται μία διαδικασία ωρίμανσης του ανθρώπου, η οποία συντελείται με όρους ανάληψης ευθυνών και δέσμευσης. Η έξοδος συναρτάται με μία «διαθήκη», ενώ η άφιξη στη γη της επαγγελίας είναι το τέλος μιας σταδιακής πορείας αυτοσυνειδησίας. Εν τέλει, μόνον έτσι θα είναι σε θέση ο άνθρωπος να γευθεί τα αγαθά που η έξοδος αυτή επαγγέλλεται.

(Το παρόν δημοσιεύθηκε στην έφημ. Χριστιανική, 27. 8. 2015)